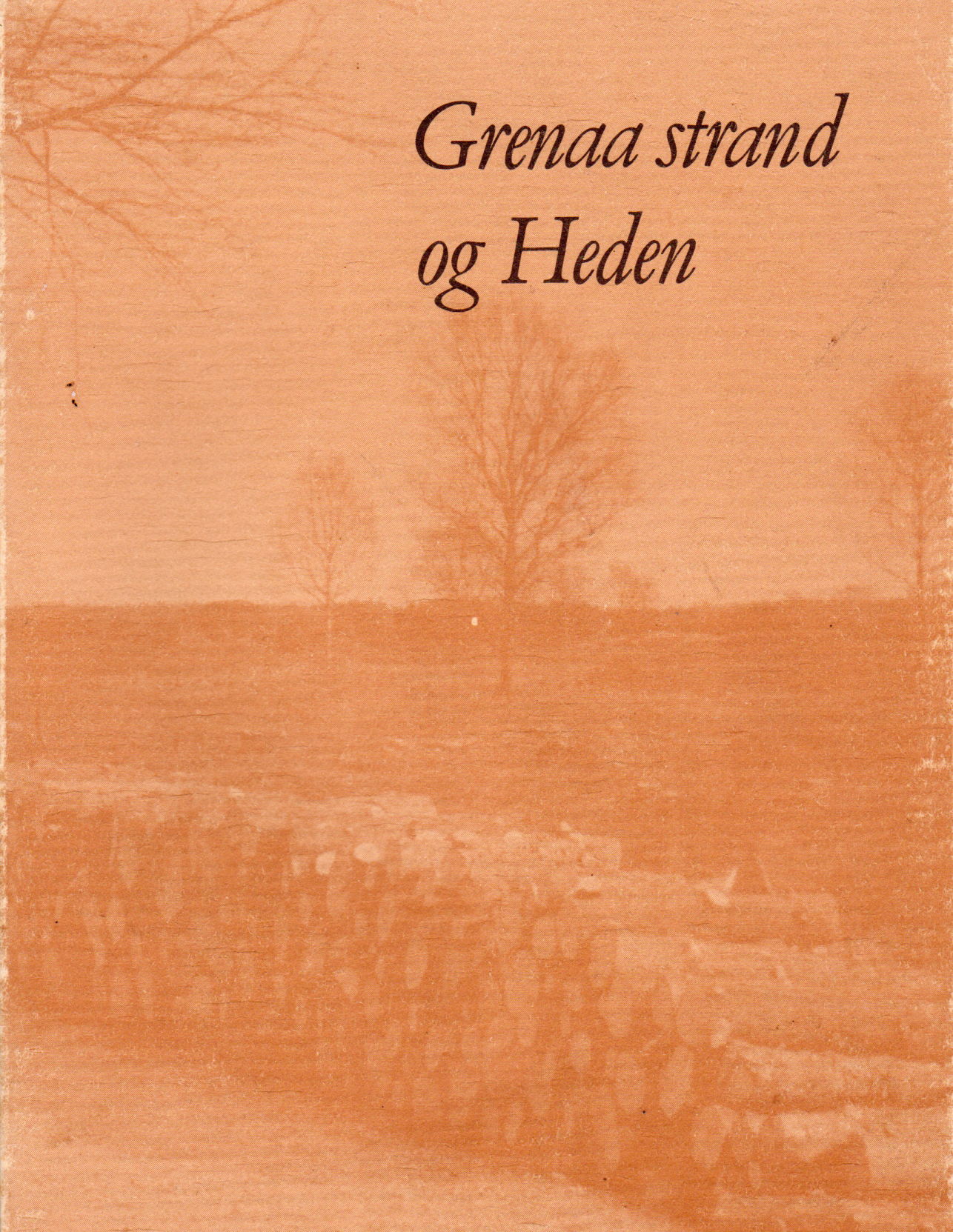

*Grenaa strand
og Heden*

Grenaa strand
og
Heden

Grenaa strand og Heden

*En slags dagbog
over udviklingen ved
strand og på heden*

Udgivet af
Holms Bogtryk/Offset • Grenaa
1979

Tekst: J. A. Nielsen
Billedmateriale: Grenaa Egnsarkiv

ISBN 978-87-88013-09-2

Oplag: 500 - hvoraf af 300 udkommer i handelen

Vi vil gerne rette en tak til lederen af Grenaa Egnsarkiv J. A. Nielsen for den skrevne tekst og udlånet af billedmateriale, da det ellers ikke ville have muligt at udgive denne lille bog.

Forord

Holms Bogtryk/Offset har anmodet mig om et manuskript til en lille nytårsbog og nævnt som emne Grenaa strand. Om dette emne har jeg allerede i 1972 skrevet en hel del, baseret på Grenaa Folketidende, på Grenaa Bys Historie og på egne erindringer.

Jeg har valgt at benytte disse skriverier, der er en slags dagbog om stort og småt i den kolossale udvikling, der er sket ved stranden.

For mange mennesker vil det sikkert lyde mærkeligt, at heden ved Grenaa, det store areal mellem Aarhusvej og klitterne ved stranden, for blot 50 år siden var så godt som ubebygget. I det følgende fortælles lidt om det store areal, der ganske som strandarealerne har været genstand for en rivende udvikling.

Billedteksterne vil give oplysninger om ting, der måske vil savnes oversigten, som blot er et lille uddrag af skriverierne om emnet.

Grenaa i oktober 1979.

J. A. Nielsen

Hovedparten af de store arealer, der ved Grenaa ligger mellem Aarhusvej og havet, med åen som naturlig grænse mod nord, hørte »i gamle dage« under hovedgården »Hessel«. Egentlig hørte jorden nok under Grenaa, men »Hessels« ejere havde et godt øje til den, og det gik sådan, at Bro hede og enge«, som arealerne hed, blev tilkendt »Hessel« efter en mængde stridigheder. Herom fortæller Carl Svenstrup udførligt side 76-86 i »Grenaa Bys Historie«.

Svenstrup fortæller også, at de gode borgere i Grenaa irriterede »Hessels« ejere ved at færdes langs åen og i klitterne, som om det var dem, der var ejere af herlighederne. Så langt tilbage som i »Grenaa Avis« 1892 har jeg set godsejer de Lichtenberg avertere et forbud mod uvedkommende færdsel på hans ejendom - »på grund af utilbørlig optræden . . .«

Det var et almindeligt synspunkt, at stranden og meget mere burde ind under Grenaa, og i 1918 fik byen chancen for at købe arealerne. Ejeren, løjtnant G. de Lichtenberg, var

Boghandlere og forlag har været flittige til at forevige Grenaa strand. Billedet her er udsendt af Hellemann Nielsens Boghandel og viser stranden fra Polderev mod havnebyen.

barnløs og ældre og tilbød Grenaa at overtage »Hessel« for 800.000 kr.

Det er festligt at læse i »Grenaa Folketidende« om det røre, dette fine tilbud skabte i by og byråd. Så vidt jeg kan læse hr. Svenstrup, skriver han, at et konsortium købte »Hessel«. Han mener altså, at det ikke er kommunen, der køber. I »Grenaa Folketidendes« udførlige byrådsreferater står der den 5. februar 1918:

»Vil Grenaa købe »Hessel«?»

og den 11. februar samme år skriver samme blad:

»Hessel solgt. Godsejer de Lichtenberg har i dag solgt »Hessel« til Grenaa Kommune, der atter har videresolgt det til et Konsortium, bestående af ca. 20 mand.

Grenaa Kommune sikres ved denne forretning et hedeareal på ca. 50 Tdr. Ld. ved Havnen og muligt et areal langs Aaen. »Hessel« har ca. 59½ Tdr. Hartkorn, 700 Tdr. Ld. Ager og Eng, 300 Tdr. Ld. Skov, 500 Tdr. Ld. Hede, 40 Tdr. Ld. Sø. Til Hovedgaarden hører ialt 6 gaarde med ca. 300 Tdr. Ld. Ager og Hede. Købesummen er 800.000 Kr., hvorhos Køberne selv maa affinde sig saavel med Forpagteren paa Hovedgaarden som Forpagterne paa Afbyggersgaardene«.

Efter dette må det vel antages, at kommunens køb af »Hessel« har været rent pro forma.

Den 13. februar samme år skriver »Grenaa Folketidende«:

»Hessel solgt paany. En fin Forretning.

Det Konsortium, der ved Grenaa Kommunes Mellemkomst i Mandags købte »Hessel« for 800.000 Kr. solgte i Gaar Godset til et andet Konsortium, repræsenteret ved Andersen, Fausing, og Mejeribestyrerne Christensen, Nimtofte, og Jensen, Ryomgaard, for 1.115.000 Kr. Sælgerne afvikler Forholdet med Forpagterne. Den reelle Fortjeneste for det første Konsortium kan anslaaes til 135.000 Kr.; og det har saaledes været en nem og fin Forretning for Konsortiets 19 Medlemmer. Men paa den anden side vilde det jo ogsaa have været et lukrativt kommunalt Foretagende, om Grenaa Kommune selv havde

købt Ejendommen og taget Fortjenesten ved Salget. I saa Fald havde der jo været Mulighed for, at Kommunen kunne være kommet i varig Besiddelse af nogle Arealer ved Sdr. Mølle og Plantagen, hvad der jo i mange Aar har været et almindeligt Ønske i Byen«.

Den 14. februar hedder det i bladet :

»Hessel solgt for 3. gang. (faktisk er det jo 4. gang, mener J.A.N.) Hovedgaarden »Hessel« er i Dag af det Konsortium, der købte den i Tirsdags, solgt til Proprietær Ove Svendsen, Søbygaard, for 1.200.000 Kr. Konsortiet købte den som bekendt for 1.115.000 Kr.«

Den 19. februar refererer »Folketidende« fra byrådsmøde:

»Hessels Køb og Salg. Redegørelse af Borgmesteren:

Alle var enige om at købe »Hessel«. Vi turde dog ikke løbe Risikoen ved selv at købe, men ønskede, før vi afsluttede Handelen, at have Godset gensolgt efter at have sikret os, hvad vi ønskede. Der blev nedsat et Udvalg: Formanden, Viale og Pedersen Damgaard, til at søge Sagen løst. Prisforlangendet var først 900.000 Kr., men paa Grund af bl. a. Forpagtningerne blev den nedsat til 800.000 Kr. For denne Pris overtog Konsortiet Godset, efter at Byen vederlagsfrit havde erhvervet sig, hvad vi ønskede, nemlig Stranden indtil Klitterne, et Areal ved Havnen paa 50 Tdr. Ld. samt 100 Alen Jord langs Aaens sydlige Bred, saa langt »Hessel« rækker. Sagen er endnu ikke helt afsluttet, og Udvalget har heller ikke nedlagt sit Arbejde, da der jo muligvis kan blive Tale om af den ny ejer at erhverve endnu mere Jord.

Efter Tale af Josiassen takkede Thoft Lichtenberg for det store og nabovenlige Hensyn, han havde taget til Grenaa Kommune ved først at tilbyde den Hovedgaarden Hessel (Medlemmerne rejser sig)«.

Sagfører Viale søgte om at måtte udtræde af byrådet, da han skulle være direktør i en ny bank. Han var medlem af det ovenfor omtalte konsortium, der købte »Hessel«, og »Grenaa Folketidende« sagde farvel til ham med en meget skarp artikel.

Viale havde kun været byrådsmedlem et halvt års tid. Bladet skrev bl. a.:

»I sin politik var han ubøjelig og hensynsløs. Han tålte ingen over sig og ingen ved siden af sig. Blev han imødegået, var han sensibel og mimoseagtig som få . . . «

»Grenaa Folketidendes« tekst- og annoncespalter var præget af den store ejendomshandel. Forpagterne under »Hessel« ønsker »al skyld indbetalt i denne måned«, og byrådet mente, man måtte begynde at grave skelgrøfter, da den nye ejer af »Hessel« forlanger mere for yderligere jord til byen »end man havde tænkt sig«. Man opdager nemlig hurtigt, at man burde have langt større arealer tillagt byen, end tilfældet var. Der var ikke tvivl om, at man kunne have fået meget mere jord uden nogen videre udgift.

Mange borgere, måske nok navnlig sådanne, der ikke havde været med til at tjene noget ved Hessel-handelen, var godt misundelige, om jeg må sige det på den måde. Lillebyen boblede af sladder over dette, at det blev private, der tjente ved handelen, og ikke byen.

Konsortiet, der bestod af 19 mand, havde en fortjeneste på ca. 7.000 kr. til hver. Det var en pæn sum dengang. Den 19. marts forelå fra sagfører Viale et gavebrev på 7.000 kr. - hans andel i fortjenesten. Gavebrevet var ledsaget af et ønske om, at beløbet skulle anvendes til anlæggelse af en længe ønsket spadseresti langs åen. Byrådet takkede for gaven, og der blev igen en vældig debat, meget udførligt refereret i »Grenaa Folketidende«. Den jord langs åen, man havde overtaget ved handelen, strakte sig ikke længere end ca. ud for Gasværket. Jorden herfra og til Sønderbro (rigtigere: Jernbanebroen) ejedes af gårdejer Friis, hvis ejendom udgjorde det senere såkaldte Venezuela-kvarter. Dette besynderlige navn fik kvarteret, fordi man syntes, at det var et trist sted at oprette et beboelsesområde - lige så trist som det, der mødte en stor skare udvandrere til Venezuela, en sag, der var uhyre meget omtalt på den tid. Folkeviddet spiller altid, men det kan da heldigvis siges, at der blev et ganske udmærket sted at være derude i Venezuela.

Gårdejer Friis forlangte naturligvis en stor pris for at afgive en strimmel jord, og byrådet var inde på, at man måske måtte bygge en bro i nærheden af Gasværket, »men den ville blive dyr!«

Man opførte virkelig en bro, som populært blev kaldt »Gasværksbroen«, skønt den lå et par hundrede meter fra værket - ud mod Havnen. Denne bro blev uhyre meget benyttet, og den blev slidt uhjælpeligt op. I dens sidste leveår måtte man sætte et skilt op om, at færdsel over broen var på eget ansvar! Den blev nedbrudt, da den nye og helt anderledes gedigne bro ved Josiassensvej blev opført.

I ovennævnte byrådsreferat hedder det videre:

Kørebro ved Havnen. Formanden: Nu, da vi har fået det store areal ved Havnen, er det jo nødvendigt, at vi får en kørebro over åen. Da der i sin tid var tale derom, var Nørrejdsk Redningsvæsen villig til at give et beløb til en sådan bro, når den var bred nok til, at redningsbåden kunne køre over. Jeg har nu henvendt mig til redningsvæsenet, og det er fremdeles villigt til at give et beløb til broen, måske et par tusinde kr., men det er vel rigtigst at indlede forhandlinger herom.

Kørebro ved Havnen

Ja, det lå således, at adgangen fra havnebyen til sønderstranden kun kunne foregå ad en gangbro, der på det sidste nok var mere end skrøbelig. Man bedes erindre, at ingen uvedkommende havde noget at gøre på stranden, i klitterne og på heden - alt var jo i privat eje: Godsejer, løjtnant G. de Lichtenberg på »Hessel«.

Da Badehotellet »Grenaa Strand« blev opført i 1914, byggedes en ny gangbro lige ud for hotellet, så gæsterne fra hotellet let og bekvemt kunne komme over åen til stranden. Man havde af »Hessel« forpagtet strandretten for 26 år. Der blev opstillet badehuse med broer på dette stykke strand, flere hundrede meter fra åen og ud, og badning måtte kun finde sted fra husene. Der blev opsat skilte med påbud herom, men restriktionerne vakte stort mishag hos strandgæsterne. Man

var jo vant til at bade, hvor det passede bedst, og man gjorde det faktisk stadigvæk! Omtrent ud for »trapperne« stod et opslag på en pæl med oplysning om, hvordan man havde at forholde sig. Det kneb alligevel, og i »Grenaa Folketidende« bragte man følgende lille vejledning:

Badningen ved Grenaa Strand.

På given anledning gøres opmærksom på, at børn under 10 år har ret til at bade på strækningen fra åen til det første badehus, når der anvendes badedragt.

Fra det sydligste af Badehotellets badehuse til den omtalte »pæl« har enhver ret til at bade, når der anvendes badedragt.

Syd for »pælen« kan publikum muntre sig, som de lyster, vel at mærke indenfor anstændighedens grænser. Klitterne er for alle og enhver, men gravning i dem bør ikke finde sted. For den nordlige side af Havnen er der ingen forskrifter.

I klitrækken fandtes »det store sandhul« og »det lille sandhul«, klitter, der var helt udhulede. Raske drenge »sprang ud« fra det høje og ned idet varme sand - en mægtig fornøjelse! Disse sandhuller lå inden man kom til »trapperne«, og kun ganske få strandgæster kom længere ud ad stranden.

Det vil forstås, at når der ingen kørebros fandtes, så var der heller ikke nogen kørevej langs stranden, kun spor og stier.

Nogle få grunde til sommerhuse blev solgt fra af godsejer Svendsen, før stranden blev kommunal. Ved skellet etableres en trætrappe over klitten for at skåne denne mod den stærke trafik. Sommerhusejerne satte hegnet op! Rudolf Olsens Forlag.

Når det i byrådet siges, at redningsvæsenet var villig til at yde bidrag til en kørebro, skyldes dette naturligvis, at man ikke kunne køre redningsbåd og materiel over åen, når der var brug for det. Skulle man f. eks. til stranden ved Ramskov og Katholm, måtte man køre over Grenaa by helt ud til Hessel eller Katholm for at komme til stranden. Redningsbåden var jo en robåd, og man kørte den på hestevogn ud i nærheden af strandingsstedet og gik ud herfra. Jeg formoder, at det var for besværligt for redningsfolkene at ro de lange distancer med den tunge båd. Carl Svenstrup fortæller om, at man engang satte båden ud i åens munding til en stranding ved Polderrevet og kørte det øvrige materiel ud via »Hessel«.

Kort efter at den nye gangbro ved Badehotellet var bygget - den blev forøvrigt fornyet omkring 1970 - brød man den gamle bro op. Fundamentterne blev liggende, og på disse byggedes i 1922 en ny bro - en kørebros. I marts måned får byrådet tilbud på opførelsen: et fra Motorfabrikken på 6.913 kr. og et fra entreprenør Ratje på 6.715 kr. Det billigste tilbud antoges. Entreprenør Rathje var den senere gade- og vejinspektør Rathje, der på den tid havde privat forretning og lavede kloaker f. eks., brolagde gader osv. Den nye kørebros var helt på sin plads. Strandlivet tog rigtig fart - der kom flere og flere folk til stranden.

Hidtil havde det mest været mandfolk, der benyttede stranden. Der var »badeanstalter« både for damer og herrer

Det gamle »Strandhus« ses her fra bagsiden for en gang skyld. Det vises ellers mest fra forside. Huset var beboet til 1936, da det blev revet ned som et led i den store omvæltning på heden. Få år før forelå der iøvrigt tilbud om at købe det.

ved selve havnen, og det var forbudt herrer at opholde sig i nærheden af damernes anstalt, når der blev badet, skriver Carl Svenstrup.

På stranden var man nu nødt til at bruge badedragt. Hidtil havde man i mange tilfælde badet uden noget på, måske nok navnlig børnene, selv om Meldgaard Nielsen allerede i 1895 averterede med »Svømmebukser for drenge«.

Byrådsreferaterne vidner om de svære spekulationer, de vise fædre havde med de tilkøbte arealer - og måske mest de arealer, man ikke fik! Det stadig eksisterende Hessel-udvalg og godsejer Svendsen stillede forslag om at få arealer ved stranden vurderet af to forstmænd og landbrugsjord vurderet af to landbrugskyndige mænd - med magelæg for øje. Kommunen ejede landbrugsjord ved Kragssø, og det var nok denne, man ønskede at bytte med en del af Svendsens hedearealer. Man var enige om, at det var let at være bagklog! Byen ville gerne have 500 tdr. ld. mere fra Hessel. Redaktør Josiassen ville have jord helt over til banen ved Århusvej, men denne jord betegnede gods-ejer Ove Svendsen som byggegrunde, og sådanne er jo dyre! Efter vurdering ville man have et grundlag for et eventuelt magelæg - men sagen døde hen.

Det viste sig også, at slagtermester Nielsen havde forpagtet en del jord ved Havnen, bl. a. de 50 tdr. ld. Grenaa kommune havde overtaget. Byen måtte senere gå ind på at betale slagteren 1.000 kr. for færdselsret her. Ove Svendsen fik 900 kr., træhandler Møller 1.300 kr. for lignende færdselsret. Forpagter Kjeldsen på »Kannegaarden« havde 6 år tilbage af sin forpagtningstid. Han forlangte naturligvis flere tusinde kroner for færdselsret, men måtte nøjes med 1.200 kr. Redaktør Josiassen sagde i byrådet, at Kjeldsens forlangende »var det stiveste, der længe er budt byrådet«!

Det vil forstås, at man havde det »morsomt« i byrådet. Borgerne spurgte i »Folketidende«: »Hvor bliver Åstien af?« og stillede forslag om, at der blev både en spadseresti og en cykelsti.

Ind imellem blev badehotellet »Grenaa Strand« solgt til værten, hr. Voss. Byrådet fik ved forhandling maget det så-

*Et strandbillede fra nyere tid - fra turistmappe.
De små telte er endags-telte. Der
måtte ikke slås telte op for flere dage
her på forstranden.*

ledes, at Badehotellet kvitterede sine kontraktlige rettigheder vedr. stranden mod, at hotelejer Voss fik eneret til at opstille badehuse på 1/5 af det areal, han hidtil havde haft ret til at benytte. »Vi er nu herre over hele strand-retten«, siges der i byrådet.

I 1926 købte Grenaa byråd standens arealer helt ud til Polderev, i alt 24,8 ha, for 14.000 kr., et strandareal med en længde på 2½ km. Forinden var man i fuld gang med at bygge sommerhuse, og Ove Svendsen, der var en handelsmand af rang, havde solgt flere grunde i klitten, lige ved »trapperne«, det var ikke så godt! Ejerne af disse strandhuse, der blev bygget på selve toppen af klitten, satte skilte op om, at badning og ophold på deres strand var forbudt. Det var der sådan set ikke noget at sige til - de havde jo betalt for jorden. Gæsterne på stranden var dog ikke til sinds at rette sig efter forbudet. De slog sig ned lige neden for husene og blæste på de spinkle afspærringer, ejerne forsøgte sig med. Forholdene blev ikke bedre af, at »trapperne« var anlagt lige ved disse strandhuse. Disse trapper skulle medvirke til, at klitten blev bevaret. Den store trafik ville ellers skære en vej ud gennem klitten og »fla-

de« det hele ud. Trapperne virkede efter hensigten - folk gik over, hvor det var mest bekvemt: På den faste trappe! Det endte med, at ejerne opgav at kæmpe imod udviklingen, og de kunne så sidde oppe i husene og nyde strandgæsternes glæde ved at være der . . .

Strandlivet tog stadig til. Der blev bygget flere og flere huse. I 1931 fik godsejer Ove Svendsen den ide at at lave en restauration på »Havlund«, landejendommen, der lå ude ved stranden bag klitterne. Han fik bevilling til at drive afholdsbeværtning og opførte en træbygning, 600 kvadratalen stor, til servering og dans. Restaurant »Havlund« åbnede den 20. juni 1931.

Statsbanerne havde 1930 startet søndags-badetog fra Århus til Grenaa Havn. De fik en mægtig søgning - sommeretider. Det første tog, 31. maj 1931, havde - 8 rejsende med. Det var jo også tidligt på sæsonen! Flere gange senere var der 3-400 rejsende, og man var helt oppe på 700 en enkelt gang.

I byrådsreferaterne i »Grenaa Folketidende«, som jeg støtter mig til for at stive hukommelsen af og gøre omtalen af udviklingen ved Grenaa Strand så nøgtern som muligt, ses det, at Ove Svendsen søgte om at få vand og telefonmaster ud til »Havlund«. Det blev nægtet - rørene var for små! Der må altså have været en vandledning på Stranden, men åbenbart kun en mindre en. Tandlæge Hammer m: fl. søgte i hvert fald den 19. juni 1931 om forlængelse af vandledningen i klitterne. Pudsigt er det at tænke på, at tandlæge Hammer på den tid havde en stor dreng til at bære vand ud til sommerhuset!

Det er sandelig ikke let at være byråd! Da man lidt senere var villige til at sende vand ud i klitterne, meldte kolonihaveejerne, der lejede havejord af kommunen, sig med krav om at få vandledninger lagt ud i haverne. Fredningsnævnet melder sig også og kritiserer skarpt, at der gives tilladelse til byggeri i klitterne, osv. osv.

11. juli 1931 hedder det, at Grenaa Byråd vil købe 950 tdr. ld. af »Hessel«s jord, fra Polderevet ud til »Katholms« skel. Det skal koste 68.000 kr. og betales på 20 år med 5% rente. Først 3. marts 1932 ses det, at Grenaa har købt omhandlede areal

- og jeg må nok sige, at der her faldt en appelsin i byens turban. Det var, kort sagt, hele den udstrakte, pragtfulde strand »udenfor« Polderevet og det herlige bagland, hvor jeg i min fattige læretid havde travet rundt med kammeraterne. Ingen af os havde penge, og ingen af os havde cykler, men vi travede ad småstier ud i den herlige natur: Gennem »granskoven« fra Århusvej, over heden til stranden og hjem langs åen eller ad Havnevej. Gik dog helst på græsset langs åen, da det her ikke sled så meget på skosålerne som på Havnevejens grus!!! At også andre end vi blege typograflæringer havde øje for de store naturværdier i heden, som vi altid kaldte området, viser følgende indlæg i »Grenaa Folketidende« af gasværksbestyrer Bostrup:

Som regel får et byråd ikke tak for alle sine handlinger, og det fortjener det vel heller ikke. For købet af Hessel Hede tror jeg, at langt de fleste borgere er glade, og dem, der ikke er det, kender ikke dette prægtige hedelandskab og bør snarest gennemvandre heden, skoven og langs havet, så langt rettighederne når, og vedkommende skal nok inderst inde glæde sig over, at alle disse herligheder er blevet vor lille bys ejendom. Vore efterkommere, som vi ellers er tilbøjelige til at pålægge byrder, vil med taknemlighed mindes dette byråd, som midt i en jerntid fæstnede denne perle i Grenaas våben.

Grenaa, 3. marts 1932

J. H. Rostrup.

Det kan altså også være skønt at være byråd!

I 1932 åbnes »Havlund« Kr. Himmelfartsdag. Nu er godsejer Ove Svendsens broder, hestehandler Bertram Svendsen, forpagter, og der er stor omtale i avisen: »Havlund« er nu også med! Der er en forhøjning til ungdommens dans, og der er billard. Der kan medbringes madkurve. - Der er liv og røre, navnlig om søndagen, men en enkelt søndag i juli lukker man dog kl. 4½ - for Bertram og fru Kirstine har sølvbryllup!

Hotelejer Bilde på Badehotellet opstiller en vandruttebane i strand kanten. Den bliver naturligvis en vældig succes, »men den må bjærges ind i storm og sus«. I byrådet stilles

forslag om forarbejder til en vej fra »Havlund« til Polderevet. Man har materialer fra Baunhøjvejs regulering, som netop står på. - Der er igen stranddebat i byrådet, og det siges, »at der foregår noget dernede, som ikke er af det gode«. Der siges ikke, hvad det er, der er galt. Men jeg tillader mig at tro, at det er de unge mennesker i teltlejren, der har haft det for morsomt - efter byrådsmedlemmets mening. Teltlivet trivedes nemlig vældigt ved Grenaa Strand. Den første »lejr« lå på den venstre side af vejen til »Havlund«, omtrent der, hvor sommerhuset »Bellevue« ligger 1971. Teltene var ofte yderst primitive, og det kneb tit teltligerne at finde dem, når de kom hjem - der lå altid en tæt tåge over arealet. Senere flyttedes teltlejren over på den anden side af Havlundvejen - stort set til den plads, hvor

PAVILLONEN HAVLUND - GRENAA STRAND

Parkering for Biler og Hestekøretøjer.

Madkurve kan medbringes.

Anbefales Turister. Ideel Udflugtssted for Skoler og Foreninger. Gæster modtages i Pension. Tlf. 451 Grenaa. Kirstine og Bertram Svendsen.

I Hessel Hede tæt ved stranden lå fra gammel tid en bondegård. Frisørmester Ove Ellermann fortæller, at hans moder fra denne gård gik til Grenaa havn med mælk, inden hun skulle i skole i Ålso om morgenen! Dengang kaldte man stedet »Olsens gård«. Ejeren hed Olsen! Denne Olsen fik i sin tid Hedeselskabets assistance til at beplante 40 td. ld. af sin jord, og de plantede træer kan udmærket være nogle af dem, der står nede ved stranden i dag.

Gården kom til at høre under »Hessel«, og i 1931 fik ejeren, Ove Svendsen, den ide at stille en restauration an på stedet. Fru Rosa Jacobsen, Grenaa havn, fortæller, at hun og en søster var servitricer i den første sæson. Svendsens datter Gerda bagte kringler hjemme på Hessel og bragte kagerne ned til Havlund. Omsætningen var ikke formidabel.

Året efter forpagtede Ove Svendsens broder, Bertram Svendsen, restauranten, og han og fru Kirstine oparbejdede en stor og god forretning på stedet. Solgte forøvrigt senere til ovennævnte fru Rosa Jacobsen og hendes mand, vognmand Niels (Nelle) Jacobsen. En annonce fra »Håndbog for Grenaa« 1933 viser »Havlund« i starten med Kirstine og Bertram Svendsen foran. »Havlund« kom i handelen et par gange og blev til »Internationalt Kunstnerhjem«, men de sidste år har det været lukket. Det gamle »Havlund« vil vække mange søde minder frem fra gode somre ved stranden.

Et af de første sommerhuse ved Grenaa strand. Grunden til det var købt af godsejer Ove Svendsen, Hessel, og flere grunde dernede er stadig i privat eje. Dette medførte adskillige van skeligheder, da Grenaa kommune købte strandarealet. - Huset her ejedes af fru konsul Secher, og der er tre Secher-drenge forevigt her. Huset solgtes til Røde Kors, der havde depot her. Drengene nr. 4 og 5 fra venstre er de senere skotøjshandlere Ib og Olaf Svenstrup. Dreng nr. 8 menes at være Arvid Rasmussen (apoteker R.), og den unge dame næstyderst til højre er den senere fru direktør Tøttrup, født Hasselbalch. - Ejerne søgte at skærme freden med indhegninger. Det havde de ingen fornøjelse af.

campingpladsen lå, indtil den i 1970-71 nedlagdes til fordel for den nye, kæmpestore plads. ved Polderev. Det er ganske afgjort, at mange teltligere fra den første tid gemmer på muntre minder i hobetal fra livet i de første primitive lejre. Adskillige traf deres livsledsager her. Der kom allerede dengang mange Randersfolk til Grenaa Strand, piger og karle - og søde forbindelser blev indgået!

Den 8. september 1932 bliver Pavillon »Havlund« solgt til Bertram Svendsen for 31.000,- kr. Til ejendommen hører et areal på 35 tdr. ld. - og der var høstbal bagefter. Entre 50 øre.

Der var 5 andragender om køb af grunde til sommerhuse, og byrådet afslår at købe et grundstykke med sommerhus ved stranden. Man starter 1933 med en debat om cykelsti og gangsti langs vejen til »Havlund«, fordi der er så stor biltrafik! Markudvalget indstiller, at der træffes en ordning om tømning af latriner ved sommerhusene ved stranden - så det vil forstås, at der er ved at komme et vist system i livet her . . . Man søger en opsymmand ved stranden. Han skal af lønnes med hele 200 kr. om måneden i 4 sommermåneder. Adrian Nielsen, Grenaa havn, antages og udstyres med blankskygget kasket og

Et foto fra »Demokraten«. Sommerhuse på klitten ved Sønderstrand. Vejen er kun for beboere.

en stok med pig til at samle papir op med. Adrian var lidt nysgerrig og ville gerne lade sig på teltdugene for at se, om alt gik pænt til! Det havde man megen morskab af.

»Havlund« er vældigt i vinden. En indsender skriver i »Grenaa Folketidende«, at to unge mennesker, en svend med sin pigelil, nød deres kaffe på »Havlund« - i badedragt. Burde de ikke have haft badekåbe på? spørges der. Bladet mener: Jo!

Man begynder at tale om badetog igen - og statistikken for 1932 foreligger: Der havde været 3.000 rejsende i alt, og det gav ca. 400 pr. tog. Det var da meget pænt - men det skulle blive endnu bedre i 1933. Den 3. juli bragte badetogene 600 mennesker til stranden. Man anslog, at der opholdt sig 5-6.000 personer på stranden den dag. Skanderborg-aviserne havde arrangeret »Blå tog« - det var en tid meget yndet at lave ture »Ud i det blå« - til Grenaa strand. Her var der 450 deltagere.

Lærer N. S. Pallesen, den senere borgmester, skrev i »Folketidende« en artikel om stranden og nævner bl. a., at Naturfredningsforeningens førstemand ved en besigtigelse havde sagt:

»Det er f. g. m. den største skandale, jeg har set, som den strand er bebygget!«

En anden gæst og indsender skriver en artikel om stranden og om »Havlund«, som han er meget begejstret for: »Værten - Bertram Svendsen - sidder i en krog, omgivet af Chabeso'er (Chabeso - en meget yndet sodavand på den tid, J.A.N.). Jovial og gemytlig glæder han sig over ungdommens humør«. Jeg er ikke sikker på, at beboerne i de nærmestliggende sommerhuse var særlig glade for »Havlund«s danseaftener. Trommernes dum-dum kunne godt være lidt irriterende ved sengetid . . .

I juli 1933 skriver »Grenaa Folketidende«:

Grenaa kommune køber »Havlands« jorder.

I et lukket byrådsmøde i aften har Grenaa byråd under forbehold af ministeriets sanktion vedtaget af hestehandler Bertram Svendsen at købe jorderne til »Havlund« for en købesum af 25.000 kr. og således, at kommunen får forkøbsret til bygningerne, der ikke er med i handelen. Bertram Svendsen forpagter foreløbig for 3 år de solgte arealer og afgiver sin vejret over Fuglsang mod at få færdselsret over den nyanlagte vej.

Selv om det drejer sig om et ret betydeligt beløb, vil byrådet næppe høre utak for dette køb. Efter den udvikling, strandlivet har taget, og de muligheder, der her forefindes, var indlemmelsen af »Havlands« jorder en både naturlig og nødvendig fortsættelse af det tidligere, meget større jordkøb.

Nogen spådomsevne hører der ikke til at se, at det i tidernes løb ville have beredt kommunen mange vanskeligheder ikke at have dispositionsret over et areal på ca. 40 tdr. ld., der som en kile skærer sig ind i kommunens arealer.

Når selv redaktør Andersen på »Grenaa Folketidende«, der altid var meget agtpågivende med et »Pas på!«, når kommunen ville give penge ud, siger god for en udgift, så må det være åbenbart, at det var en helt rigtig disposition, byrådet her foretog. Bagefter kan enhver indse det.

I 1971 fortæller Bertram Svendsen, der fra 1942 har boet på Sønder Møllegaard, mig, at jorden blev solgt alt for billigt! Prisen skulle have været 530.000 kr. - dog nok set med øjne fra 1971 . . . Godsejer Ove Svendsen havde ikke været opmærksom på at få vejret fra Havnen til »Havlund«, og denne lille ting gjorde, at borgmester Thoft kunne presse handelen igennem til den lille pris! Bertram Svendsen var en habil handelsmand - men her har han altså måttet give køb.

Man lægger mærke til, at Svendsen må afgive sin vejret over Fuglsang. Der var, som nævnt, i gamle dage ingen kørebro over åen ved Grenaa havn, og vejen til »Havlund« og til hele heden iøvrigt gik fra Fuglsang og gennem heden. I dag er det mærkeligt at tænke sig.

De arealer, kommunen her blev ejer af, var det store flade stykke jord, stort set, der strækker sig fra ca. »Havlund« og Minigolfbanen ud mod Polderev. Minigolfbanen, der her er omtalt, er forlængst sløjfet. Det er i 1971 og forøvrigt længe før fuldt udbygget med sommerhuse, og der er groet træer op i stort omfang, så karakteren af landskabet er ganske anderledes end ved overtagelsen. Midt i den tørre hede var der her et udmærket engareal, altid grønt og frodigt. Sommerhusejerne her kan glæde sig over altid at have fine græsplæner. Bertram Svendsen havde mest anvendt jorden til græsning for de heste og kreaturer, han som handelsmand altid havde »på lager«. Som det ses i avisartiklen, forpagtede Svendsen jorden i 3 år, og han afgiver sin vejret over Fuglsang mod at få vejret på den nye vej.

Denne vej er altså den nuværende Kystvej, der afløste de primitive spor og stier ud over stranden og blev den naturlige hovedvej for den store trafik, der nu gik til stranden. Sidst i juli 1939 er der 89 telte + 27 ubeboede (!) og 140 sommerhuse ved Grenaa Strand. Badetogene har rekord med 6-700 rejsende, og »Havlund« har 10 liggende gæster, står der i avisen.

Farvehandler Jens Udsen, senere borgmester i Grenaa, slår i byrådet til lyd for at standse alt byggeri ved stranden! Det blev dog ikke til noget . . .

Den 25. januar 1940 - i en af de strengeste vintre, man har

kendt - opstod brand på »Havlund«. Svendsens medhjælper havde sat en petroleumslampe ind til en so, der lå med 14 grise, for at lune lidt for familien - og så blev der ildløs. 19 dyr omkom. Man måtte skyde to heste. Både Bertram Svendsen og medhjælperen fik en mindre bøde for det med petroleumslampen.

»Havlund« fortsatte uforandret - det var staldlængen mod nord, der var brændt. Den store udvikling på stranden fortsatte også. Byrådet vedtog at udarbejde plan for teltlejr, og det blev til, at der blev hele tre teltlejre - med lidt større afstand end hidtil, hvad så der menes med det? Havnebilen kan ikke køre til »Havlund«. Der er for lidt at køre med. Man taler om at sætte generator på havnebussen - eller spænde heste for den. Nu var der jo krig og mangel på mange ting . . .

Badetogene inddrages, men der kommer alligevel mange Randers folk til stranden - og der er svaneunger i fuglereservatet! Grenaa må nu undvære det skuespil, der fandt sted, når de mange mennesker fra badetogene, der standsede ved Havneplads, på en gang masede ud med alle deres pakkenelliker og startede fodturen til stranden. Dette skue var særdeles interessant.

Det var altså Kirstine og Bertram Svendsen, der kom til at præge udviklingen på »Havlund«. Stedet blev ungdommens

*Sandstierne langs stranden blev afløst af Kystvejen, til at begynde med kaldte man den »Havlundsvej«. Snart blev trafikken så voldsom, at man måtte anlægge gangstier.
Foto: Stenders Forlag.*

tumleplads. Her søgte byens egne unge og de mange fremmede gæster til - navnlig søndag eftermiddag og om aftenen, når der blev køligt ved vandet. Søndag eftermiddag var der forøvrigt ofte børnebal på »Havlund«. Bertram Svendsen indrettede adskillige gæsteværelser. Som et morsomt træk kan nævnes, at en af byens mest kendte forretningsmænd med frue hvert år boede her på sommerophold. Badehotellet »Grenaa Strand« havde altid fuldt op af boende gæster, og man sørgede for, at der jævnlig kom en fortegnelse over disse i avisen. Det var god reklame og indgød vældig respekt hos mange mennesker, når listen flød over af fine titler og navne. En skønne dag hed det også i »Folketidende«: »På »Havlund« bor for tiden: Osv . . . «

Krigen lagde sin klamme hånd på mange ting, men livet på Grenaa Strand lod sig ikke kue. Hundested-færgen har endnu i 1940 olie til at sejle. 1. juli befordrede færgen 800 cyklister, 8. juli 1.100 cyklister og 15. juli 600 cyklister og 200 togrejsende. Sensationen for de mange tilskuere ved færgens ankomst var en tandemcykel med tilkoblet »barnevogn«. Der var stadig adskillige biler med færgerne.

Statsbanerne ville, som nævnt, ikke sende specielle badetog til Havnen. Man ville heller ikke lade de tog, der befordrede særlig mange strandgæster til Grenaa, køre en lille ekstratur til Havnen. Dette gav anledning til flere henvendelser fra byrådet, og da det ikke hjalp, gik man til ministeriet! Trafikminister var Gunnar Larsen - han var sandelig ikke populær, men han blev det, da han knækkede spadeskaftet ved at grave »det første spadestik« ved et stort byggeri. Han gav straks ordre til, at tog med mange rejsende til stranden skulle køre til Grenaa Havn. Det må indskydes, at Statsbanerne gerne kørte til Havnen med større, samlede selskaber, men ikke med de specielle søndagsbadetog fra Aarhus og Randers.

Grenaa Haandværkerforening arrangerede cykeludflugt til »Havlund« med besøg på Grenaa Andels Svineslagteri undervejs, spisning af medbragt mad på »Havlund«, besøg på stranden og dans på det reservede »Havlund«. Der var havnebil til ikke-cyklister.

Den flittigt digtende præst i Veggerslev, Jeppe Vedsted, havde bygget sommerhuset »Bellevue« ved Kystvej. Han bragte i »Grenaa Folketidende« stranden sin hyldest i et digt: »Grenaa Strand i Sommerens Tryllenat«!

Grenaa byråd havde bestandig nye sager at pusle med vedrørende stranden og heden. Man havde til folkets forlystelse indrettet fuglereservat i de vandhuller, der i sin tid kaldtes »Det døde hav« lige over for Badehotellet. Dette var en ganske fortræffelig ide. Tidligere lå »Det døde hav« hen i naturtilstand. Det var også godt, men den store tilstrømning til stranden gjorde det nødvendigt - her lige på fodgængernes hovedvej til stranden - at der blev »ordnede forhold«. Hidtil havde der været soppesteder for børnene, men nu blev der reguleret, fyldt op og gravet ud, der blev sat hegn og lavet spadseresti uden om det hele, der blev indkøbt prydænder af flere slags, der var svaner og påfugle, og når de fik unger, kom de i avisen! Det blev den helt store succes. Tilskuere i alle aldersklasser søgte til »Fuglereservatet«, som stedet nu kom til at hedde, og frydede sig over de mange fugles liv. Mødre med børn havde fået et ideelt sted at gå hen med de små, og børnene fik snart deres yndlinge blandt fuglene, som de helst skulle hilse på hver dag. En af »Folketidendes« unge journalistelever gjorde en overgang reservatet til en fast ting i lokalrubrikken i avisen og fulgte nøje med i, hvad der skete. Slog en vild svane ned til de tamme i reservatet, var det - det helt store, og folk valfartede til stranden for at glæde sig over synet - selv om de ikke kunne se forskel!

Men - hvor længe var Adamsen i Paris? En dag lød der anklagende røster til byrådet: Jagtforeningen kaldte en i reservatet indrettet fodergård for en fangegård. En sådan var ulovlig og burde nedlægges! Man gik endda til Jagtrådet med en klage. Byrådet tog det roligt, men behandlede selvfølgelig klagen - det er ofte de mindste sager, der giver anledning til de største debatter. Man kunne ikke forstå, at Jagtforeningen blandede sig i dette, og hvis foreningen fik medhold, var der stor fare for, at den meget yndede attraktion, som fuglereservatet var blevet,

måtte nedlægges. Byrådet fastholdt, at det ikke »kunne fodre alle Jyllands ænder«. Det var meget vanskeligt at skaffe foder - krigstider! Jagtrådet blev inviteret til at bese fugltreservatet og fodergården, og det endte med, at Landbrugsministeriet måtte træffe en afgørelse: »Fodergården er ikke nogen fangegård, men vilde ænder, der finder ind til foderet i fodergården, skal snarest sættes på fri fod.« Byrådet tog sagen til efterretning - og det blev altså et lille nederlag for jægerne. Lillebyen morede sig vældigt over jægernes omsorg for ænderne. Skulle de kære fugle løslades, for at jægerne kunne komme til at skyde dem!?

Som en sidebemærkning kan nævnes, at der i 1941 var færre ænder i reservatet end normalt. Man havde simpelthen ikke foder til dem - og folk havde intet brød til overs til at fodre dem med. Man måtte af samme grund sætte svaneparret med 5 unger ud i åen, så de selv kunne sørge for føden. Påfugleparret havde »som sædvanligt« 5 unger.

Folkeferie-by ved Grenaa strand

I 1941 meddelte »Dansk Folkeferie«, at man påtænkte at bygge en ferieby ved Grenaa Strand. Denne meddelelse gav naturligvis byrådet anledning til store spekulationer.

1. januar 1942 skriver »Grenaa Folketidende«:

Nu kommer den store Folkeferie-by ved Grenaa Strand! Byrådet har 18 tdr. Id. til rådighed vest for Søren Kannes Plantage. Her skal der opføres 40 huse, hvert med senge plads til 6 personer, en hotellønge med 18 værelser + kammer, hvert især til 4 a 6 personer. Der skal bygges klubhus med marketenderi og bolig for opsynsmand, og der vil blive plads til over 300 mennesker. Bekostningen ville løbe op i 327.000 kr.

27. januar hedder det imidlertid:

Kommer der ingen folkeferie-by i Grenaa?

Under forhandlingerne har Folkeferie stillet krav om, at Grenaa kommune skal klare en 2. prioritet, men dette kunne ikke imødekommes. »Grenaa Folketidende« nævner, hvordan finansieringen iøvrigt ordnes og spørger spydigt: Hvad yder Folkeferieforeningen?

29. juli rejser borgmester Pallesen til Middelfart for at være Folkeferies gæst ved en ferieby's indvielse. »Man skal dog næppe vente større tilskud af den grund«, skriver Folketidende, der som nævnt altid var bekymret, når kommunen skulle give penge ud. Men, den 25. august udvider byrådet alligevel en tidligere lovet garanti for feriebyen til 35.000 kr. - 1.400 kr. årligt i 25 år. I stedet for 1.500 kr. i 15 år. Lidt har det åbenbart alligevel hjulpet med Pallesens besøg i Middelfart!

Det meddeles, at Beskæftigelsesrådet - en landsinstitution, ikke et lokalt foretagende - er interesseret i Folkeferie-planerne.

Det store projekt blev dog ikke til virkelighed, men endnu i februar 1944 var Folkeferie interesseret i en ferieby ved Grenaa Strand og stiller en forespørgsel, som byrådet besvarer særdeles positivt.

I maj 1944 er direktør Sperling der igen! Nu opererer han med en idé om at få hjælp fra Aarhus Kommune og Staten. »Grenaa Folketidende skriver, at

»Folkeferie-projektet heldigvis ikke er blevet til noget - og det bliver det forhåbentlig heller ikke nu! Vores herlige arealer er så værdifulde, at de ikke skal foræres væk. Vi vil græde med tørre øjne, om planerne glipper!«

NB! »Folketidende« kom ind i en vældig debat med redaktør Sandland Nielsen, Demokraten, om betimeligheden af en ferieby i det hele taget. Ølhandler S. P. Simonsen, der ofte gav sit besyv med i den offentlige debat, holdt med Folketidende.

I november 1944 er kommunale funktionærer i Aarhus inde på at støtte en ferieby ved Grenaa Strand. Man søger Aarhus Byråd om et tilskud eller lån på 100.000 kr. - og dette gik byrådet med til.

I januar 1945 skriver Folketidende, at nu er det 40 td. ld., der skal afgives til Folkeferie-byen. Det passer selvfølgelig ikke bladet. Næ, skriver det, så har man helt anderledes fornuftige planer i Frederikssund, hvor erhvervslivet har tegnet kapital til en ferieby.

Feriebyen behandles i et lukket møde i byrådet, og der skal stadig være forhandling. 27. februar 1945 er sagen igen på dagsordenen, og byrådet godkender visse ting.

18. april samme år siger direktør Sperling på et møde i Aarhus, at feriebyen ved Grenaa Strand forlængst er sikret, men der er materiale mangel, og der bliver næppe bygget det første par år.

I september 1945 indsendes Folkeferie-projektet til ministeriet. Oprindelig tilbød Grenaa Kommune 18 td. ld. rente- og afdragsfrit i 35 år, men nu ønskede byrådet, at Folkeferie betalte straks, og Folkeferie tilbød at afdrage med 1.000 kr. årligt. Dette blev accepteret således: Beløbet er rentefrit, hvis

afdragene præsteres rettidigt. Omkostningern ved feriebyens anlæg og opførelse: kr. 497.600.

Der ses ikke at være sket noget i flere år, men i 1951, i april måned, hedder det i byrådet, »at Folkeferie nok ikke vil benytte arealet ved stranden«. Der udtales skuffelse over udfaldet af bestræbelserne, og det meddeles Folkeferie, at byen nu ønsker en afgørelse. Man truer med at inddrage tilbudet om areal.

Den 14. august 1951 har borgmestrene i Grenaa og Aarhus et møde om Folkeferie-byen - og endelig meddeler Folkeferie den 25. september, at man opgiver planerne om en ferieby ved Grenaa Strand. Forhandlingerne havde da stået på i 10 år. Krigsårene og deres besværligheder må nok antages, at have været medvirkende til det negative resultat.

Mange skønne kræfter var spildt på dette projekt - og »Folketidende« syntes, at det var helt rigtigt, at byen fik lov at beholde det store areal og kunne anvende det til bedre formål.

I april 1959 ser Folkeferie på grund ved Ebeltoft - og i maj samme år siger direktør Sperling, at tanken om en ferieby ved Grenaa Strand ikke er skrinlagt.

Hvad skal man tro? I marts 1972, da dette sidste skrives, er der i hvert fald ingen Folkeferie-by ved Grenaa Strand, og jeg mindes ikke, at der har været ført nye forhandlinger.

Blev det ikke til noget med Folkeferie-byen, så var der til gengæld mange andre, der byggede ved Grenaa Strand. Klitrækken blev snart fuldt besat af sommerhuse, og alle, der havde økonomi til det, ville naturligvis bo på klitten. Bagefter er det let at se, at det var et fejl trin, at der blev bygget huse her. Man måtte så ud i baglandet, og det store areal blev på forholdsvis få år fuldstændig bebygget med sommerhuse, ferielejre og service-kiosker og andre bygninger. Det må nok siges at stranden, der i gamle dage lå stille hen, nu blev udnyttet fuldt ud.

Da der blev anlagt en regulær vej langs stranden, kaldet »Havlundvej«, blev der hurtigt rift om byggegrunde her. Der blev dog kun bygget ganske få villaer langs vejen, men i 1935 anlagde man et byggeområde vest for Havlundvej, »Søndenå-kvarteret« kaldet. Herfra bredte bebyggelsen sig med ri-

Fotograf Øvlesen tog en række billeder af »Kannegården« til Stadsingeniørkontoret få dage før gården blev brudt ned.

vende fart med villaer, store beboelseskareer, forretninger osv. Der var en hel del kolonihaver og store minkfarme og en enkelt tjæregryde for fiskere på arealet, men alt dette måtte vige. Det gamle »Strandhus« overfor havnebyen og »Kannegården« faldt for udviklingen. Sidstnævnte var det et større avisskriveri om. Man syntes, det var synd at rive Søren Kannes hjem ned. Gården var nu ikke nogen pryd for heden længere. Kun en enkelt længe stod tilbage, og der var bølgeblik på noget af den. Byrådet stod fast og rev gården ned. Siden da er der blevet et stort og godt bosted i Søndena.

*Dette billed viser stranden fra Polde-
rev til Havknuden, et herligt stykke
natur. Billedet har været en tur på
Omø, og krydset fortæller, at »her
går vi forbi, når vi besøger Mortens!«
Fodgængerne havde ved Havknuden
tilbagelagt 3/4 af vejen langs stran-
den fra Grenaa havn - en ganske god
motionstur.
Foto: J. P. Christiansen*

Vandrerhjemmet ved Grenaa strand

Propagandaudvalget opfordrede i 1936 byrådet til at bygge et vandrerhjem ved Grenaa Strand. Det var en sag, der åbenbart voldte store kvaler. Efter »Byrådsforhandlingerne« følges her gangen i behandlingen.

I maj 1937 udsættes sagen til budgetbehandlingen, »da man ikke kan få ungdomsherberget ved Grenaa Strand færdigt til sæsonen«.

I august 1937 foreslår malermester Oscar Larsen i byrådet at opføre vandrerhjemmet i Anlægget. Det vedtoges dog at opføre det ved stranden, og udvalget anmodes om at transportere de ved skolen opstillede sten til byggepladsen ved stranden - disse mursten stammede fra en nedrevet skolebygning. 16. august besigtigede byrådet pladser ved stranden og valgte at bygge vandrerhjemmet »vest for tandlæge Clausens sommerhus«. Stenene transporteres hertil fra den nedrevne skolebygning. - På den tid kunne det betale sig at rengøre gamle mursten og bruge dem igen.

Der sker dog noget nyt nu. Den 17. december vedtages det at benytte materialer fra to bygninger ved »De gamles Hjem«, der skulle fjernes, til vandrerhjemmet. Man takker arkitekt Brejl for en skitse til hjemmet og meddeler ham, at »når man alligevel lader arkitekt Peter Bang projektere, er det fordi Brejl i samarbejde med arkitekt Ravn har fået funktionærboligen ved sygehuset!«

25. april 1938 opslås bestyrerindepladsen på Ungdomsherberget »Søren Kanne« ledig for 1 år. Betalingen til damen var 25 kr. om måneden + 25 % af overnatningsgebyrerne + indtægt ved salg af mad m. v.

Bestyrerinden fik tillige gratis bolig med vand og lys - men hun skal selv betale gas til hele hjemmet samt brændsel til sit eget værelse og samtlige rengøringsudgifter.

9. maj 1938 ansattes frk. Agnes Dahl som bestyrerinde, skønt hun ikke var indstillet som nr. 1. Agnes Dahl var datter af lærer Dahl, Fuglsang Skole.

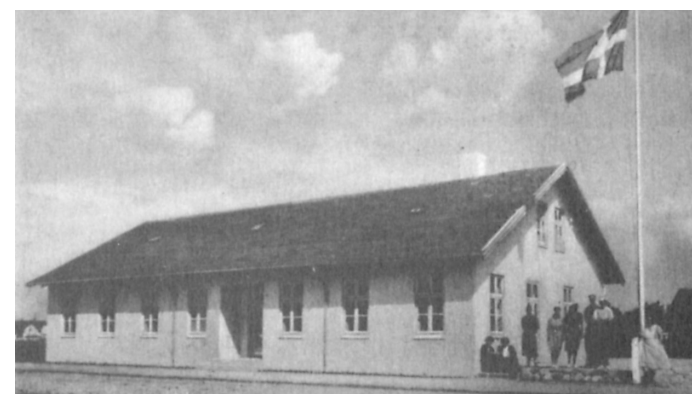
Arkitekt Bang melder nu om en overskridelse på 868 kr. 80 øre på byggeomkostningerne, måske endda med yderligere 250 kr., hvis facaderne skal males i stedet for kalkes.

2. juni arrangerer man sig med Hotel Ankerstjernen om indkvartering af og bespisning af til vandrerhjemmet ankomende vandrere. Hjemmet var nemlig ikke færdig til brug, og man giver tilskud til ordningen med Richard Udsen på Ankerstjernen - og tager pengene fra håndværkernes dagmulkt!

27. juni 1938 får frk. Dahl dispensation fra politivedtægten - uden ret til udskænkning af stærke drikke.

I 30'erne var vandrerbevægelsen i rivende udvikling, og hjemmet ved Grenaa Strand fik sin part af besøg. Under krigen blev det imidlertid beslaglagt »til andet formål« af tyskerne, og frk. Dahl blev midlertidigt ansat på kæmnerkontoret. Hun havde forøvrigt selv søgt væk fra hjemmet og blev senere fastansat ved kommunekontoret. Var her forøvrigt til 1973, da hun måtte træde tilbage efter en sygdomsperiode.

Ny bestyrerinde skulle ansættes snarest, og 22. maj ansatte man frk. Thora Andersen, Trustrup, der »ved siden af« ville drive pensionat. I 1946 boede der endnu husvilde på hjemmet, står der i »Forhandlingerne«. Man flyttede imidlertid

Vandrerhjemmet efter postkort fra Hellemann Nielsens Boghandel. Damen, der holder ved flagstangen, er hjemmets første leder, frk. Agnes Dahl, senere de kommunale kontorer.

disse beboere til et sommerhus på forstranden, »så hjemmet kunne benyttes til sit formål«. Det drejede sig om en enkelt familie. Senere flytter man familien til skolen ved Vestergade og vedtager at sælge sommerhuset. Kæmner Eldrup køber det - formedelst 625 kr. - og forpligter sig til at fjerne det i løbet af tre uger! Det vil ses, at der var strenge bestemmelser selv for en af kommunens betroede mænd . . .

Tiderne skifter - vandrelysten tog af, og da det til at begynde med var en regel for benyttelse af vandrerhjemmet, at man virkelig kom vandrende på sine ben, gik det nedad med besøgstallet. Man måtte så gå over til, at cyklister og andre kunne benytte hjemmet. Det var ikke nok, og efterhånden var det forbi med behovet for et vandrerhjem.

I de senere år har hjemmet igen været benyttet »til andet formål«.

I 1964 ønskede KFUM og KFUK at købe hjemmet for at indrette en fritidsklub, og Børneværnsudvalget indstiller, at man imødekommer ønsket. Prisen fastsattes til 60.000 kr., hvoraf de 25.000 kr. skulle betales kontant, medens resten skulle henstå som en kommunal prioritet. Kommunen gik endvidere ind på at yde 35 % af fritidshjemmets driftsudgifter, der på det tidspunkt var anslået til 70.000 kr. - kommunens andel altså 24.500 kr. pr. år. Denne aftale blev endeligt konfirmeret i november måned 1964 med visse ændringer for afdragstiden m. v.

Samtidig vedtog byrådet at opsiges vandrerhjemmets bestyrerinde til fratræden og fraflytning.

Fritidshjemmet har siden været en særdeles pæn succes - og det vandrerhjem, som byrådet havde så stort besvær med at få etableret, er ikke mere . . .

Fritids- og ungdomsklubben »Søren Kanne« ligger altså »vest for tandlæge Clausens sommerhus« Søren Kannesvej 17.

KDAK Camping ved Grenaa strand

I 1972 hedder det i Grenaa byråd, at stednavneudvalget har præciseret at Pollerev ved Grenaa strand hedder: Polderev. Der har hersket nogen forvirring om navnet, men nu vedtager byrådet at følge de sagkyndige og fremtidig bruge navnet Polderev.

Sagen bringer en lille ting frem i min erindring. Der havde jo i grunden været tilløb til en campingplads derude ved Polderev, før den store, nye »Polderev Camping« åbnede i 1971. Det var såmænd selveste KDAK - Kongelig Dansk Automobil Klub, der forsøgte sig.

26. august 1957 får KDAK tilbudt 1 tdr. ld. på stranden i 10 år. Klubben skulle give 600 kr. i årlig leje og skulle betale vandafgift. Senere blev lejemålet ændret til 20 år.

Det skete imidlertid ikke noget rigtigt dernede. Der blev bygget en portal, så det kunne ses, hvor man skulle ind. Der var ingen af de såkaldte faciliteter, og det hele virkede noget tilfældigt og interimistisk. Byrådet var utilfreds med disse tingenes tilstand. I december 1959 vedtager byrådet at sige til KDAK, at nu må der ske noget virkeligt. Man må ellers betragte lejemålet som bortfaldet - nu har det været 2 år at få noget etableret! Det resulterede i, at der i februar 1960 godkendtes en lejekontrakt med KDAK. Hidtil havde der åbenbart kun været tale om »tilsagn«.

I maj 1961 undskylder klubben sig med, at det ikke er til at skaffe håndværkere! Der er åbenbart ikke sket noget endnu . . . Senere på året hedder det, at nu går det alligevel.

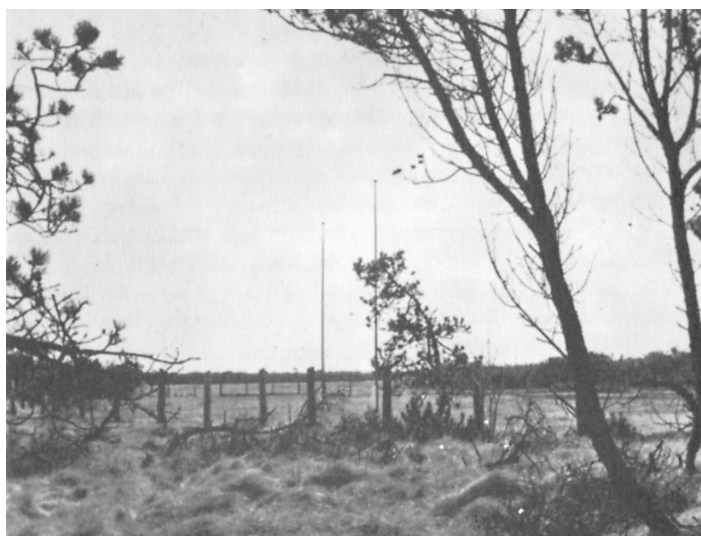
Det gjorde det tilyneladende ikke. I 1961 klages der over, at campingpladsen i sommer har været uden opsyn og kontrol og har påført kommunens egen campingplads en ubillig konkurrence, fx. ved, at udviste spektakelmagere herfra blot flyttede til KDAK. En gammel jernbanevogn derude er ikke blevet fjernet - den skæmmes pladsen - og nu må vi have orden i

tingene, siges der i byrådet.

I 1962 er KDAK der stadig, så byrådet har åbenbart ikke været så slemt endda - men nu forlanges det, at i 1963 skal pladsen være i orden. I 1962 var der stadig midlertidige toiletter, og en camping vogn var beboelse for lejrchefen . . . I november 1962 opsiges KDAK imidlertid lejermålet af campingpladsen, og den ligger foreløbig ube nyttet hen.

I 1964 ønskede FDM - Forenede Danske Motorejere - at leje pladsen ved Polderev, men da byrådet havde givet tilladelse til afholdelse af en større pigespejderlejr i løbet af sommeren, kunne FDM ikke komme i betragtning. Sagen blev udsat, og den er ikke senere taget op. Hvis FDM havde kunnet leje pladsen dengang, havde der sandsynligt været en plads, der var forbeholdt foreningens medlemmer. På helhedens vegne må det betragtes som et lykkeligt tilfælde, at pigespejderne skulle have den lejr i 1964 - det medførte, at FDM ikke kom til - og at der siden hen blev en plads, der kunne benyttes af alt folket , . .

Pladsen lå, som nævnt, ubenyttet hen i nogle år - bortset fra, at endags-turister slog telt op her, og fiskerne havde en fortræffelig - og stor - stejleplads: Tørre- og reparationsplads for fiskegarn.

Grenaa Egnsarkiv råder ikke over billeder fra KDAKs campingplads ved Polderev, men Aarhus Stiftstidende har foræret arkivet dette smukke billede fra den store plads, der nu er »den nye campingplads« eller rettere »Polderev Camping«. Pladsen var i sin tid skovklædt, men blev for en stor del ryddet under 2. verdenskrig, da der skulle skaffes brændsel. Tænk, at kakkellovnsejere var glade for et læs grantop! Fiskerne brugte pladsen til at tørre garn på, og kæmpe spejderlejeren i 1951 - med kongebesøg - fandt sted her. Flere mindre spejderlejre har siden haft en fortræffelig plads her ved Polderev.

Hessel Hede

Det vil sikkert forundre mange at læse om, at Grenaa Hede indtil 1920'erne var omtrent ubebygget. Det var således, at man fra Århusvej - dengang hed det Søndermøllevej, kunne se klitrækken ved Grenaa strand! Fra det sted, hvor Fasanvej i dag går ind fra Århusvej, var der frit udsyn over heden. Der, hvor Klostervej m. m. nu ligger, lå en gård og et par huse, men ellers var de eneste bygninger på heden »Kannegården« og »Strandhuset«, det sidste et lavt, gammelt hus, der lå »på den anden side af åen« lige over for broen ved Kystvej. Rester af et lergulv fra huset findes. endnu i garagen til Kystvej 2. »Kannegården« lå et lille stykke fra åen; stedet er ca. over for Grønnegade.

En lille notits i en gammel avis fortæller, at man engang under gravning ved åudløbet fandt resterne af en gårdsplads, og at denne gårdsplads stammede fra »Kannegården«. Jeg har fortalt denne lille historie adskillige gange og er blevet mødt med skepsis. - »Kannegården har sgu altid ligget der, hvor den lå!«

Dette gamle billede, taget fra det sted, hvor Badehotellet Grenaa Strand senere kom til at ligge, viser den gamle, smalle og eneste bro, der førte over åen fra Grenaaas jorder til Hessel Hede. Der ses et hjørne af et hus til venstre, og det kan være et stykke af »Strandhuset« eller måske et grisehus, der også lå her. Et stykke oppe i heden ses »Kannegården« i den oprindelige skikkelse med tre længer. Da den blev nedbrudt 1961, var kun stuehuset til højre tilbage, og der var bliktag på noget af det. En borgerstorm i aviserne ville have gården bevaret, men den var nu intet værdigt minde om Søren Kanne og faldt. Billedet viser tydeligt, at heden ellers var totalt ubebygget. Søndermølle og husene deromkring skimtes til venstre, bykernen til højre.

I Grenaa Folketidende 4. april 1893 står der imidlertid en lille notits:

»Ved Grenaaens udløb i Kattegattet lader sundselskabet i disse dage foretage en udgravning. Her er man stødt på resten af den gamle »Kannegård«, der tilhørte Mikkell Kanne, faderen til redningsmanden Søren Kanne. For ca. 100 år siden blev gården nedrevet og flyttet længere ind; landet, hvor den endnu

ligger. Anledningen var den, at havet år for år slikkede grunden bort tomme for tomme og undertiden stod op og fyldte husene med vand. Ved udgravningen afgrunden skjelner man tydeligt gårdspladsens omfang og andet mere«.

Om et andet bevis på, at »Kannegården« har ligget nede ved stranden, fortælles her:

I årene fra 1550 indtraf nogle meget voldsomme sandflugter over hele landet, også ved Grenaa, hvor Bro Hede, som det hed dengang, arealet mellem stranden, åen, Århusvej til Højbjerg-Katholm, blev ødelagt af store sandmængder. Der blev iværksat store sandflugtsforanstaltninger på landsplan, og man ville bl. a. have ovennævnte gård ved Grenaa strand flyttet længere ind i heden. Kreaturerne fra gården generede nemlig de sandflugtdæmpende beplantninger, man havde foretaget. Bøndernes avl var delvis ødelagt, og dyrene søgte føde, hvor der var noget at finde. Det er en historie for sig, men gården her, der oprindeligt var bygget som et pakhus for korn fra Hessel, blev flyttet. Godsejeren var ikke glad for det, men formedelst 100 rigsdaler gik han med og flyttede gården. Det må nok bemærkes vedrørende dette med pakhuset, at kom på den tid sejledene i pramme ud til skibe på reden og derfor

*Billedet viser Grenaa strand i gamle dage, da der ikke var nogen bebyggelse i større stil. Billedet viser udsigten fra Badehotellets I. sal, altså fra efter 1914. Broen blev anlagt ved hotellets opførelse. Dammene til højre er »Det døde Hav«, senere reguleret til fuglereservat. Gården øverst til højre er »Havlund«, der i lange tider hed »Olsens gård« efter ejeren, frisør Ellermanns bedstefader.
Foto: J. P. Christiansen*

samledes i pakhuset, til der var rette vejr og vind. Grenaa havn var i al beskedenhed dengang.

Der er altså to forklaringer på, hvorfor gården ved Grenaa strand er blevet flyttet, og det kan vist ikke mere betvivles, at »Kannegården« har ligget ved selve stranden . . .

Godsejeren på Hessel beplantede efterhånden store arealer af de sandhærgede jorder. Han betroede engang nedskriverens fader, der var karl på Fuglsanggården, at det var en helt forkert træsort, der var anvendt! Noget af skoven, velsagtens det, der står langs stranden mod Katholm, står endnu, og den kunne godt have været kønnere.

Da Grenaa kommune overtog arealerne, blev der foretaget meget store plantninger. På en byrådsudflugt gennem gran-skoven og heden, blev det i 1943 oplyst, at der i de 10 år, der var gået, var plantet 1 million træer derude! De først plantede var i 1943 5-6 meter høje.

Arkivet har intet fotografi af Yde-Poulsens hus på heden. Jørgen Jensen har efterladt sig en ganske løs skitse, mærket 17. marts 1940. Her kan man få et indtryk af, hvordan huset så ud. Vejen langs skoven ses bedre på andet billede.

Som illustration til tiden kan nævnes, at Yde-Poulsen i »Grenaa Folketidende« den 30. juli 1919 averterede: »Grundet anskaffelse af bil er et hestekøretøj m. m. til salg«. Omtrent samtidig fik læge Ilsøe åbenbart også bil. Han averterede samme sted: »To heste, nogle vogne og seletøj til salg«.

Til sine heste byggede Yde-Poulsen en staldbygning ude på sin jord. Stalden lå mellem Gymnasiet og Ringvejen - ingen af delene eksisterede jo dengang. Indretningen af stalden var noget af en seværdighed i Grenaa, idet der foruden de sædvanlige båse var bokse, hvor ridehestene gik frit omkring. Jeg må formode, at Yde også havde forsøgt sig med grise derude - i hvert fald havde bygningen i lange tider navnet »Ydes grisehus«. Til at passe jorden, som man forsøgte at opdyrke, var ansat en ung landmand.

Yde-Poulsens jord på heden

Godsejer Ove Svendsens salg af jord til private i heden og ved stranden gav Grenaa byråd mange besværligheder. I »Grenaa Folketidende« ses jævnligt referater af byrådsdebatter om vanskelighederne.

Til grosserer Yde-Poulsen havde Svendsen solgt et større areal. Det lå - stort set - øst for Josiassensvej, der hvor Gymnasiet m. m. ligger. Det strakte sig fra kommunens jord langs åen og op til granskoven. Der var 29 td. ld., altså et temmelig stort areal.

Yde-Poulsen havde engros forretning, bl. a. med margarine. Som et sidespring kan nævnes, at en af hans salgsschauffører var Arent Rasmussen, der var ivrig radioamatør. Man sagde om ham, at han ganske glemte margarinen, når der var noget i vejen med kundernes radioapparater - og det var der tit dengang! Arent Rasmussen blev da også radiotekniker og etablerede sig

Grenaa Hede er ikke blot arealet nærmest åen, der nu snart er fuldt bebygget. Meget af heden blev til skov, og her er der rige muligheder for naturvenner. Her ses: »Skovsøen« - den opstod, da man skulle bruge fyld til Stadion, og virker nu som branddam, når der da er vand i den! Et dejligt sted - men hærværksmænd har her været slemme ved bænke.
Foto: Demokraten.

i Nørregade 6, hvor en søn videreførte forretningen efter faderens død. I dette sidespring kan også nævnes, at fuldmægtig Einar Petersen, Grenaa kommunes kontor, fik sin uddannelse hos Yde-Poulsen.

Yde-Poulsen havde domæne Storegade 15, hvor i 1972 slagtermester Grouleff og købmand Bilde-Olesen har forretninger. Yde-Poulsen handlede med mange ting, bl. a. benzin. På Svinetorvet ved »Messen« oprettede han en større Shell-station efter den tids forhold. Her på torvet stod i gamle dage et sært, højt skabilken af en offentlig vandpumpe. Yde, som man populært sagde, var en stor selskabsmand og en såre populær skikkelse i »de bedre kredse« i byen. Han holdt rideheste og var »klædt ud«, som en gentlemanrytter skal være det.

Når vi gik vore søndagsture i heden, kunne vi støde på skelpæle af beton, der var sat ud af landmåleren for at markere, hvortil Ydes jord gik.

Yde-Poulsen rejste fra byen. Hans opdyrkede marker blev til hede igen, men det kunne stadig ses, at jorden havde været opdyrket. Den sædvanlige hedebevoksning var borte, og det var, som om der havde været foretaget en planering.

Staldbygningen lå der stadig, og under 2. verdenskrig, da tyskerne betalte godt for vognmandskørsel med hestekøretøjer, lejede forskellige »tyskervognmænd« bygningerne til deres heste og kuske. De lokale modstandsfolk havde et godt øje til disse vognmænd og forstyrrede deres arbejde mest muligt med trusler o. lign., og ved at bombesprænge deres hestevogne og biler osv. En vognmand fra Thorsager havde i januar 1945 opstaldet 17 heste i Yde-Poulsens bygning på heden, og på loftet boede 8 kuske. En aften trængte bevæbnede modstandsfolk ind i bygningen og beordrede kuskene til at slippe hestene ud i heden og selv fjerne deres ejendele. Da dette var sket, sprængte man staldene i luften, så de var ganske ubrugelige. Dagen derpå var der stor valfart til stedet for at se på sagerne. Navnlig var der selvfølgelig mange børn derude - og bestyrtelsen var stor, da man pludselig opdagede, at der sad en ueksploderet bombe i egerne på et vognhjul! Den blev fjernet »i god behold« - men hvad kunne der ikke være sket! Jeg kan ikke blive enig

med Carl Svenstrup om, hvornår Grenaa kommune har købt og overtaget »Kannegården« og Yde-Poulsens jorder derude på heden.

I »Grenaa i Tekst og Billeder«, udgivet 1951, skriver Carl Svenstrup side 75, »I 1932 og 33 tilkøbtes hele resten af Hessel og Fuglsang Hede med tilhørende skov og strand samt desuden et par små enklaver - Havlund, Kannegården og Yde-Poulsens ejendomme, som i sin tid var frasolgt af Hessels ejer«.

På Grenaa Hede, bl. a. ved Fuglsang-Hessel, lå i sin tid flere huse, velsagtens mest beregnet for folk, der arbejdede på Hessel. Maleren Jørgen Jensen har forevigt et hus, der lå i nærheden af »Skovsøen«. Nu er der skov på stedet, men murbrokker og en stor syrenbusk fortæller om, at her har der været beboelse, endda med to lejligheder. Den senere så kendte kirkebeljant o. m. a. Gerhard Kolding var født her. Han var en tid forkarl på Hessel. Oplysninger, operator, tidl. formand i skoven Niels Chr. Rasmussen.

På side 279 i bind II A - jubilæumsskriftet - hedder det i kapitlet om indlemmelsen: »Herefter indlemmedes så fra 1. april 1935 at regne hele det købte areal samt Havlund. Desuden Kannegården og Yde-Poulsens jord, som stadig var og er i privat eje«. Begge dele kan ikke være rigtigt. Angående indlemmelsen skal man erindre, at al Hessels jord m. v. hørte hjemme i Aalsø kommune ved købet.

Havlunds jorder købtes 1933 af Bertram Svendsen, 35 td. ld., for 30.000 kr.

Ifølge byrådsreferat i »Grenaa Folketidende« køber Grenaa kommune i oktober 1943 Kannegården af forretter Sigvart Balle for 19.000 kr. Der var 20 td. ld. Sælgeren fik boligret på gården i indtil 10 år. I 1941 fremlagde Yde-Poulsen planer om et omfattende byggeri på sit hedeareal. Han ville opføre 95 enfamiliehuse og 8 forretningsbygninger. Håndværksmestre i Grenaa gav tilbud på arbejdet, og Yde-Poulsen fik oplysninger

Her har man boret sig gennem »den forhuggede reveskov«, står der i avisen, og på det andet billede er man nået ud på den åbne hede, og mens stien inde i skoven slynger sig og åbenbarer et utal af smukke partier, er det sidste stykke her mod Kystvej snorlige. Fra stien stikker adskillige småstier og dyreveksler ud, og går man ud ad disse, er man med det samme »ude i det vilde« i en natur, som man måske ikke anede eksisterede«.

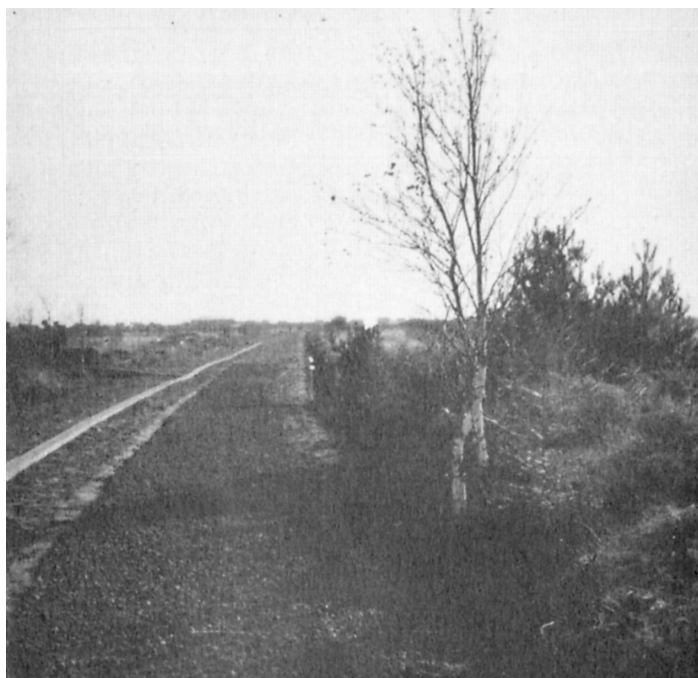
om betingelser for at få gas, vand og elektricitet samt tilslutning til kommunens vejnet m. v. Det var åbenbart et meget stort projekt, men det blev da heller ikke til noget.

I januar 1946 sættes Yde-Poulsens ejendom på heden til tvangsauktion. Der meldte sig ingen liebhavere, og auktionen aflystes.

I 1947 sker der noget, Københavns almindelige Boligselskab stiller forslag om at opføre 163 ejendomme på Yde-Poulsens jord i heden, 73 rækkehuse og 90 parcelhuse. Det vil byrådet se nærmere på!

I 1948 dør Yde-Poulsen i København, 56 år gammel. Han efter lader en datter, Else, opvokset i Grenaa og kendt af mange her. Else var gift med Svend Lunøe af den kendte slægt fra Enslevgård. Svend Lunøe var en årrække godsforvalter på Brattingsborg og senere gård ejer på Fyn.

1950 behandler Grenaa byråd et tilbud fra direktør Fakstorp, Københavns almindelige Boligselskab, om at overtage

Stadsingeniørkontoret har sørget for at fotograferne fra mange af de anlægsarbejder, der er foretaget gennem årene. Her et par partier fra anlægget af »Skovstien« fra Ringvejen tæt ved Aarhusvej og til Kystvej lige overfor »Havlund« eller »Kunstnerhjemmet«, hvad man nu vil. Stien blev anlagt 1941-42 og er ved siden af »Åstien« fra 1928 medvirkende til, at fodgængerne og cyklister kan opleve et stykke natur af rang. »Skovstien« her har en række træer i midten, således at der er ensrettet færdsel.

Yde-Poulsens jord på heden, 29 td. ld., »Canada« kaldet, for 48.000 kr. kontant. Boligselskabet må åbenbart have opgivet det tidligere nævnte byggeprojekt ovre i det jyske! Byrådet fandt, at ovennævnte pris var for høj og ønskede. nærmere forhandling.

3. marts samme år vedtager byrådet at overtage Ydes jord. Ved for handling med direktør Fakstorp, der velsagtens har været rådgiver for Else Yde, blev prisen nedsat til 38.000 kr. kontant. Kommunen kunne oven i købet låne beløbet i A/S Københavns Handelsbank mod 1. prioritet, 4½ % rente, 5 års afdragstid.

Dermed fik Grenaa kommune rådighed over dette store stykke jord. I en årrække lå det hen i »vild tilstand« og som tumleplads for lerdueskytter, hundedressører o. m. a.

Adgangen til Yde-Poulsens jord og til heden og granskoven gik over den såkaldte »Gasværksbro«, der lå lige syd for Grenaa Dampværeris høje kraftstation. Adgangen til den var lidt akavet. Fra Østerbrogade gik man ad N. P. Josiassensvej - dengang for det meste kaldet Gasværksvej - til åen, fulgte så denne et godt stykke østpå til broen. Da den nye bro ved Josiassensvej byggedes i 1958, var »Gasværksbroen« udtjent, og man havde endda sat et skilt op om, at »Færdsel skete på eget ansvar«. Det

Hedens store, åbne arealer var op til 1970-71 blevet fyldt med selvsåede birk og nåletræer. Man ønskede at bevare arealerne i oprindelig skikkelse og fældede de mange træer på nær nogle enkelte. Træstable her står ved vejen fra Lærkevej til »Skovsøen«, osv. og hører altså ikke til de bebyggede arealer ved åen. Der var iøvrigt en større hedebrand her i 1972. Der blev af svedet 75 tdr. td., og ilden havde også fat i træstablerne her. Foto: Demokraten.

var nok nærmest kørende trafik, man tænkte på. Broen blev brudt op. Man kan stadig se rester af fundamenterne.

Fra broen førte en vej op til skoven. Ringvejen eksisterede ikke dengang. Fra broen og et stykke op i heden var der udstykket en del haver, og der blev bygget flere havehuse, der i en boligfattig tid blev benyttet som helårsboliger, og det var sikkert ikke lovligt! Disse haver og primitive huse er forlængst borte, og parcelhuse er rejst i stedet. Sønderallè, der i mange år ikke gik længere end til Ydes vej, er ført igennem som Åboulevarden til havnen. Gymnasiet er rejst på Ydes jord, biblioteket ligeså, og Søndre skole benytter sikkert også noget af arealet.

Hvad skulle byen have gjort, hvis planerne om de store byggerier på Ydes jord i sin tid var blevet til virkelighed?

Venezuela-kvarteret

I den vestlige del af heden, tæt ved Århusvej, nu omkring Klostervej og Sønderallè, lå i sin tid et par ejendomme, bl. a. Kristian Friis' gård. Friis ejede bl. a. jorden langs åen, og han holdt den i en stiv pris, så kommunen kviede sig ved at betale den for en strimmel langs åen til en længe ønsket spadseresti til stranden. Friis døde 1923, og efterfølgeren, sparekasseassistent Rasmus Schmidt, solgte nu kommunen den ønskede strimmel jord, så åstien kunne føres helt til Jernbanebroen. Hidtil gik den kun til »Gasværksbroen«, hvortil kommunens jord gik. Rasmus Schmidt begyndte snart at bygge huse på sine arealer. Han solgte dem og var behjælpelig med finansieringen. Mange syntes nok, at det var et mærkeligt sted at bygge hus, det var jo i Ålsø-Hoed kommune - og på heden! Kvarteret fik hurtigt navnet »Venezuela« - læs om dette mærkelige navn under »Grenaa strand«. Kvarteret gav byrådet en mængde spekulationer, men der blev i hvert fald et udmærket bosted derude, og et utal af parcelhuse dækket nu det store areal, kranset mod Granskoven af de store boligkomplekser ved Fuglevænget. Et af de første større byggerier på heden var »Lynggården«, opført 1951 af Grenaa Andels-Boligforening. Man sagde dengang, at huslejen her ville blive så stor, at lejerne kun fik råd til at spise vandgrød! Det gik nu godt med det, og et par billeder viser, hvordan der så ud, da byggeriet tog fart herude. Langs med skoven løb en markvej, og det er her, Ringvejen nu slynger sig. Det må nok siges, at der er sket en forandring her, og at den åbne, golde hede nu bliver udnyttet på fortræffelig måde.

Blikkenslagermester Jens O. Johansen tog en række billeder under gymnasie-byggeriet, disse to fra gymnasiets skorsten. Øverst ses Josiassensvej og huse ved Høgevej og udsigt ind over Sønderallé.

Nederst ses mod vest. Lynggården, Frørenseriets silo og karreer ved Fasanvej. De store arealer her er nu fuldt bebyggede - en fantastisk udvikling på så kort tid.